

Lorestan University

Journal of Geographical Studies of Mountainous Areas

journal homepage: <http://www.gsma.lu.ac.ir>
Online ISSN: 2717-2325

Feasibility Study of Sports Tourism Development and its Role in the Development of Mountain Villages (A Case Study of Villages of Nagan district Kiar county)

Farkondeh Hajebi Moghadm¹, Ali Akbar Najafi Kani², , Faramarz Barimani³

1. Department of Geography, University of Mazandaran. Babolsar. Iran. Email: moghadamfarkhondeh0@gmail.com.

2. Corresponding author, Department of Geography and Rural Planning, University of Mazandaran. Babolsar. Iran. Email: a.najafi@umz.ac.ir

3. Department of Geography and Rural Planning, University of Mazandaran. Babolsar. Iran. Email: f.barimani@umz.ac.ir

ARTICLE INFO

Article type:

Research Article

Article history:

Received: 23 August 2025;

Received in revised form: 25 November 2025;

Accepted: 24 December 2025

Available online: 10 June 2026

Keywords:

feasibility, sports tourism, development, Naghan sector.

ABSTRACT

Objective: Promoting sports tourism is one of the most common factors motivating tourists towards the social and economic development of rural communities.

Method: This research is applied in terms of purpose and descriptive-analytical in terms of research method. The reliability of the research tool using Cronbach's alpha coefficient was obtained as 0.76. The statistical population of the present study is the heads of households in villages in Nagan district of Kiar city. To determine the sample size, the Cochran formula was used, and 348 people were selected as the sample population from the total population of 3147 sample villages using simple random sampling.

Results: The results of the Phi test show that there is a significant relationship between tourism attractions and jobs related to that sector and the level of motivation for rural residents to stay, up to a confidence level of 99%. The results of the Friedman mean comparison also show a significant difference in explaining the capacities for the development of sports tourism. Also, the results of the one-way independent variance analysis show a significant difference at 99% in the income of the villages studied. In addition, most of the indicators examined using chi-square correlation analysis show a logical and significant relationship between sports tourism attractions and the development of rural areas.

Conclusions: Sports tourism plays a very important role in the social and economic development of communities around the highlands, creating employment, increasing turnover, and earning more income, and consequently, sustainable livelihoods for rural communities.

1. Introduction

Sports is one of the most common factors in motivating tourists. In other words, sports are one of the important activities of tourists while traveling, and tourism and travel are also associated with various types of sports. Today, sports tourism plays an important role in the national economy of countries and is influential in the social and economic development of society, and creates

employment, financial turnover, and income in society. Therefore, today, sports activities that are carried out in the natural environment have gained increasing importance and have become a tool for developing and strengthening culture and sports. Sports such as mountaineering, hiking, rock climbing, skiing, paragliding, motocross, mountain biking, off-roading, boating, fishing, diving, jet skiing, nature walks and multi-sports have also

Cite this article: Hajebi Moghadm, f., Najafi Kani, A.A., Barimani, f. (2026). Feasibility Study of Sports Tourism Development and its Role in the Development of Mountain Villages. A Case Study of Villages of Nagan district Kiar county. *Journal of Geographical Studies of Mountainous Areas*, 7 (25), 21-44. <http://doi.org/10.22034/gsma.2025.2069743.1116>

© Author(s) retain the copyright and full publishing rights.

Publisher: Lorestan University.

DOI: <http://doi.org/10.22034/gsma.2025.2069743.1116>

become very popular and are known as nature-based sports tourism. The importance of paying attention to nature-based sports tourism is because it can simultaneously have multi-faceted benefits for tourists and locals; on the one hand, it plays an increasing role in promoting aerobic and healthy sports among tourists, and on the other hand, it draws tourists' attention to national assets and world natural heritage; as a result, it will be an incentive to introduce and preserve the environment. Naghan district is home to a series of mountain villages with impressive and pristine natural landscapes. This region has great potential for the development of various types of tourism, especially sports and nature tourism, due to its special topographic location, climate diversity, water resources, high altitudes and diverse vegetation. Among these villages, there are areas with a unique location for the development of adventure and sports tourism that should be given attention by local officials and managers.

2. Methodology

The research method is descriptive-analytical in nature and applied in terms of purpose, and the theoretical foundations of the present study were organized in a documentary manner. Due to the lack of a database related to sports tourism in the mountainous areas of the study area in the responsible organizations, the main data were collected with the help of field studies and the preparation and completion of a researcher-made questionnaire. The questions examined in the present study were arranged on a Likert scale and a five-point scale (very low, low, medium, high and very high). The reliability of the research tool was also obtained using Cronbach's alpha coefficient for the components studied in the study, which was equal to 0.76. The validity of the research or the validity of the questionnaire was also obtained with face validity (using the opinions of specialists and experts) (Table 1). The statistical population of the present study is the heads of households in the villages in the Nagan district of Kiar County. The Cochran formula was used to determine the sample size, and 348 people were selected as the sample population from the 3147 people of the total population of the sample villages and by simple random sampling method. Then, using Phi or Kramers V correlation analysis, Chi-square, Friedman's comparison of means, and one-way analysis of variance, all data were measured and analyzed in the Spss software environment. Also, graphs were drawn using Excel and maps were drawn using GIS software.

Kiar County is one of the counties of Chaharmahal and Bakhtiari Province, which is located in a

mountainous area. This county is located in the southwest of the province and is bordered by Shahrekord County to the north, Lordegan County to the south, Borujen County to the east, and Ardel County to the west.

3. Results

The results of the Phi test show that there is a significant relationship between tourism attractions and jobs related to that sector and the level of motivation for rural residents to stay, up to a confidence level of 99%. The results of the Friedman mean comparison also show a significant difference in explaining the capacities for the development of sports tourism. Also, the results of the one-way independent variance analysis show a significant difference at 99% in the income of the villages studied. In addition, most of the indicators examined using chi-square correlation analysis show a logical and significant relationship between sports tourism attractions and the development of rural areas.

4. Discussion

The results of the studies show that there is a logical and meaningful relationship between jobs related to the sports tourism sector and the motivation to stay in the sample villages, and usually those who do not have suitable jobs are more inclined to migrate.

The results of this study show that the villages of Jowzistan, Madan, Dareh-e-Eshq, and Gol-e-Safid were in a common group and were at the lowest income level, but the villages of Gol-e-Safid, Dorak, and Doplan were in the highest income group, and the reason for this should be sought in the tourism capabilities and capacities of these villages and the creation of new jobs. Tourism can lead to the growth of complementary jobs, the production of handicrafts, local products, and other side economic activities. And appropriate information systems will play an effective role in this field, and ultimately, the prosperity of sports tourism in the studied villages can have a significant and significant impact on the physical changes and physical development of the studied villages.

5. Conclusion

Sports tourism plays an important role in the economy of countries that have important mountains or mountain ranges. This type of tourism undoubtedly plays a very important role in the social and economic development of communities around the highlands and creates employment related to the sports tourism sector, increases turnover and earns more income, and

consequently, sustainable livelihoods of local and rural communities. Given the importance that countries have attached to sports tourism in recent years, there is a greater need to develop sports tourism. Accordingly, paying more attention to this issue in order to achieve sustainable livelihoods and improve the quality of life of rural communities is inevitable.

Author Contributions

In the preparation and writing of this article, all authors (first, second, and third) have contributed. All stages of the research, from study design and data collection to analysis of results and final writing of the article, are the result of collaboration and collective agreement of all authors.

Data Availability Statement

Data available on request from the authors.

Acknowledgements

We are very grateful to everyone who assisted us in conducting this research.

Ethical Considerations

All authors affirm that this research was conducted in accordance with ethical standards, with no data fabrication, falsification, or plagiarism.

Funding

This research did not receive any specific grant from funding agencies in the public, commercial, or not-for-profit sectors.

Conflict of Interest

The authors declare no conflict of interest

امکان‌سنجی گسترش گردشگری ورزشی و نقش آن در توسعه روستاهای کوهستانی (مورد مطالعه: روستاهای بخش ناغان شهرستان کیار)

فرخنده حاجبی مقدم^۱؛ علی اکبر نجفی کانی^۲؛ فرامرز بریمانی^۳

۱. گروه جغرافیا، دانشکده علوم انسانی و اجتماعی، دانشگاه مازندران، بابلسر، ایران. رایانامه: moghadamfarkhondeh0@gmail.com

۲. نویسنده مسئول، گروه جغرافیا و برنامه‌ریزی روستایی، دانشکده علوم انسانی و اجتماعی، دانشگاه مازندران، بابلسر، ایران. رایانامه: a.najafi@umz.ac.ir

۳. گروه جغرافیا و برنامه‌ریزی روستایی، دانشکده علوم انسانی و اجتماعی، دانشگاه مازندران، بابلسر، ایران. رایانامه: f.barimani@umz.ac.ir

چکیده

هدف: ترویج گردشگری ورزشی به عنوان یکی از متداول‌ترین عوامل ایجاد انگیزه برای گردشگران در راستای توسعه اجتماعی و اقتصادی جوامع روستایی است.

روش: این تحقیق از نظر هدف کاربردی و از حیث روش توصیفی-تحلیلی می‌باشد. پایایی ابزار تحقیق با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ برابر با ۰/۷۶ بدست آمده است. جامعه آماری تحقیق حاضر سرپرستان خانوار روستاها در بخش ناغان شهرستان کیار می‌باشند. برای تعیین حجم نمونه از فرمول کوکران استفاده شد که تعداد ۳۴۸ نفر به عنوان جامعه نمونه از بین ۳۱۴۷ نفر جمعیت کل روستاهای نمونه و با روش نمونه‌گیری تصادفی ساده، انتخاب شدند.

نتایج: آزمون فای نشان می‌دهد که بین جاذبه‌های گردشگری و مشاغل وابسته به آن بخش با میزان انگیزه ماندگاری روستاییان رابطه معنی‌داری تا سطح اطمینان ۹۹ وجود دارد. نتایج مقایسه میانگین فریدمن نیز برای تبیین ظرفیت‌ها پیش‌روی توسعه گردشگری ورزشی، تفاوت معناداری را نشان می‌دهند. همچنین نتایج تحلیل واریانس مستقل یکطرفه، تفاوت معنادار و ۹۹ درصدی را در زمینه میزان درآمد روستاهای مورد مطالعه نشان می‌دهد. علاوه بر آن اکثر شاخص‌های بررسی شده با استفاده از تحلیل همبستگی خسی دو، رابطه منطقی و معناداری را بین جاذبه‌های گردشگری ورزشی و توسعه نواحی روستایی نشان می‌دهند.

نتیجه‌گیری: گردشگری ورزشی در توسعه اجتماعی و اقتصادی جوامع پیرامون ارتفاعات نقش بسیار حایز اهمیتی ایفا می‌کنند و موجب ایجاد اشتغال، افزایش گردش مالی و کسب درآمد بیشتر و به تبع آن معیشت پایدار جوامع روستایی می‌شوند.

اطلاعات مقاله

نوع مقاله:

مقاله پژوهشی

تاریخچه مقاله

دریافت مقاله:

۱۴۰۴/۰۶/۰۱

تاریخ تجدید نظر:

۱۴۰۴/۰۹/۰۴

پذیرش نهایی:

۱۴۰۴/۱۰/۰۳

تاریخ انتشار:

۱۴۰۵/۰۳/۲۰

واژگان کلیدی:

امکان‌سنجی، گردشگری

ورزشی، توسعه، بخش

ناغان

استناد: حاجبی مقدم، فرخنده؛ نجفی کانی، علی اکبر؛ بریمانی، فرامرز (۱۴۰۵). امکان‌سنجی گسترش گردشگری ورزشی و نقش آن در توسعه روستاهای

کوهستانی، مورد مطالعه: روستاهای بخش ناغان شهرستان کیار *مطالعات جغرافیایی مناطق کوهستانی*، ۷ (۲۵)، ۴۴-۲۱.

<http://doi.org/10.22034/gsma.2025.2069743.1116>

DOI: <http://doi.org/10.22034/gsma.2025.2069743.1116>

نویسنده گان.

ناشر: دانشگاه لرستان.

۱. مقدمه

مرتفع، رودخانه‌های پرآب، مراتع سرسبز و چشم‌اندازهای کوهپایه‌ای، بستری مناسب برای فعالیت‌هایی نظیر کوهنوردی، بانجی جامپینگ، سوئینگ، پل معلق، زیپ‌لاین، رفتینگ، طبیعت‌گردی در نواحی روستایی را فراهم کرده‌اند.

بخش ناغان به عنوان یکی از بخش‌های مهم شهرستان کیار مجموعه‌ای از روستاهای کوهستانی با چشم‌اندازهای طبیعی چشمگیر و بکر را در خود جای داده است. این منطقه به واسطه موقعیت توپوگرافی خاص، تنوع اقلیمی، منابع آبی، ارتفاعات بلند و پوشش گیاهی متنوع، از ظرفیت‌های بالقوه فراوانی برای توسعه انواع گردشگری، به ویژه گردشگری ورزشی و طبیعت‌گردی برخوردار است. در میان این روستاها، مناطقی با موقعیت منحصربه‌فرد برای توسعه گردشگری ماجراجویانه و ورزشی وجود دارند. به عنوان نمونه، بخشی از روستاهای واقع در مسیر رودخانه کارون، از جمله دوپلان، دارای قابلیت‌هایی برای ورزش‌های آبی نظیر رفتینگ هستند؛ فعالیتی که از این روستا آغاز و در امتداد جریان رودخانه ادامه می‌یابد. همچنین وجود یک زمین چمن طبیعی در ارتفاعات دوپلان، شرایطی ایده‌آل برای پرواز پاراگلایدر فراهم آورده است. در همین منطقه، پرش بانجی جامپینگ با ارتفاع ۷۵ متر از سطح آب، به خوبی ظرفیت منطقه را در حوزه گردشگری هیجانی به نمایش می‌گذارد. از دیگر ظرفیت‌های شاخص می‌توان به صخره‌نوردی در صخره‌های طبیعی و مناسب منطقه اشاره کرد که فضای مناسبی برای این ورزش فراهم کرده است. دشت‌های وسیع و مناظر طبیعی گسترده در سطح منطقه، شرایط مناسبی برای کمپینگ و گردشگری طبیعت‌محور ایجاد کردند. در کنار این‌ها، جنگل‌های سرسبز و پوشیده از بلوط معروف به «جنگل‌های هلن» نیز بخشی از سرمایه‌های طبیعی منطقه به شمار می‌روند که بستر مناسبی برای توسعه اکوتوریسم و پیاده‌روی در طبیعت فراهم می‌کنند. از دیگر روستاهای دارای ظرفیت می‌توان به معدن با چشمه‌های گوگردی و خاصیت درمانی آن، و روستای دورک با باغات انار و چشم‌اندازهای طبیعی یاد کرد. با این حال، با وجود تنوع و گستردگی این پتانسیل‌ها، منطقه مورد مطالعه هنوز توسعه‌یافته تلقی نمی‌شود و آن گونه که شایسته است،

گردشگری یکی از پویاترین بخش‌های اقتصاد جهانی به شمار می‌رود (Karimifar et al., 2023:40) در دهه‌های اخیر، این صنعت با رشد چشمگیری در حال گسترش است و در زندگی ماشینی قرن بیست و یکم، بیش از پیش به عنوان راهکاری برای بهبود کیفیت زندگی و توسعه پایدار مطرح شده است. گردشگری به دلیل تنوع و پیچیدگی‌های فراوان، نیازمند برنامه‌ریزی و مدیریت هوشمندانه در مناطق مختلف است. در مناطقی که دارای ظرفیت‌های بالقوه هستند اما مسیر توسعه مطلوبی را طی نکرده‌اند، عواملی که می‌توانند روند رشد گردشگری را تسریع کنند، بررسی و شناسایی شوند. گردشگری روستایی می‌تواند ابزاری مؤثر برای توسعه اقتصادی، اجتماعی و زیست‌محیطی جوامع روستایی محسوب شوند (Kordlo & ahmadi., 2020:299, Javan et al., 2024). توسعه گردشگری روستایی نه تنها به حل مشکلات اقتصادی و اجتماعی این مناطق کمک می‌کند، بلکه از مهاجرت روستاییان به شهرها جلوگیری کرده و به پایداری جمعیت در محل‌های سکونت دائم کمک می‌نماید (Imani & madani., 2023:3, Naim Abadi et al, 2023). یکی از گونه‌های مهم گردشگری که در سال‌های اخیر مورد توجه ویژه قرار گرفته، اکوتوریسم یا طبیعت‌گردی است (Hoshyar et al., 2021:52). اکوتوریسم تاکید بر سفری مسئولانه نسبت به محیط‌زیست دارد (Porchopari et al., 2024:47). در این میان، ترکیب گردشگری با ورزش به‌ویژه در مناطق روستایی، از طریق ایجاد اشتغال و تقویت هویت محلی، می‌تواند به کاهش مهاجرت، جلوگیری از حاشیه‌نشینی در کلان‌شهرها و ارتقاء سطح زندگی در نواحی روستایی منجر شود. اهمیت اکوتوریسم ورزشی در مناطقی که دارای جاذبه‌های طبیعی بکر و منحصربه‌فرد هستند، دوچندان است. چراکه این نوع گردشگری ضمن جذب ورزشکاران و علاقه‌مندان به طبیعت، باعث رونق اقتصادی، ارتقاء آگاهی زیست‌محیطی و تقویت فرهنگ حفاظت از محیط‌زیست می‌شود (Alidost et al., 2023:77). شهرستان کیار در استان چهارمحال و بختیاری، به‌ویژه روستاهای بخش ناغان، نمونه‌ای از مناطقی است که به دلیل برخورداری از چشم‌اندازهای بکر طبیعی، اقلیم کوهستانی، تنوع زیستی، و فرهنگ بومی غنی، از ظرفیت‌های قابل توجهی در زمینه گردشگری ورزشی برخوردار است. ارتفاعات

اجتماعی، اقتصادی و بازاریابی گردشگری ورزشی را با تاکید بر کشور چین مورد بررسی قرار داده است.

(Sobhani et al., 2020) در مقاله‌ای با عنوان بررسی نقش مدیریت و برنامه‌ریزی در مدیریت امنیت گردشگری ورزشی به این نتیجه دست یافتند که رعایت مواردی از جمله نحوه صحیح مدیریت منابع انسانی و استفاده از نیروی انسانی ماهر و آموزش دیده برای ایجاد امنیت رویدادهای ورزشی و برنامه‌ریزی صحیح با در نظر داشتن تمهیداتی مانند، رویکردهای مدیریت ریسک و بحران در زمان برگزاری رویدادهای ورزشی می‌تواند موجب رضایت گردشگران در رویدادها شود.

(askarian et al., 2022) در مقاله‌ای با عنوان تاثیر شاخص‌های کیفیت محیطی بر برندسازی گردشگری ورزشی نشان دادند که از بین مولفه‌های کیفیت محیطی، مولفه اقتصادی بیشترین و مولفه طبیعی کمترین تاثیر مستقیم را بر برندسازی گردشگری ورزشی دماوند داشته‌اند.

Abedi & dosti., 2023 در مقاله‌ای با عنوان نقش کارکردهای اجتماعی، دیپلماسی عمومی در گردشگری ورزشی ایران را مورد بررسی قرار دادند. از نظر آنان مهمترین کارکردهای اجتماعی دیپلماسی عمومی گردشگری ورزشی، پنج مولفه آگاهی اجتماعی، مشارکت اجتماعی، اعتماد اجتماعی، توانمندسازی اجتماعی و همبستگی اجتماعی می‌باشند.

Heydari et al., 2022 در مقاله‌ای با عنوان عوامل موثر بر توسعه گردشگری ورزشی خلاق مبتنی بر میراث فرهنگی ناملموس به این نتیجه رسیدند که موارد بررسی شده، در ۱۰۸ مفهوم، ۱۳ مقوله و دو بعد دسته‌بندی گردید. بر اساس این دسته‌بندی عوامل اقتصادی، اجتماعی، سیاسی و فرهنگی، فناوری، قانونی و حکمرانی و زیست محیطی زیرمجموعه عوامل بیرونی و عوامل مدیریت، زیرساخت، منابع انسانی، تعاملات بین‌الملل، آموزش و پرورش، بازاریابی و جاذبه‌های گردشگری به عنوان عوامل درونی شناسایی شدند.

Ch Tomino et al., 2020 در پژوهشی با عنوان ارزیابی و بررسی تاثیرات گسترده رویدادهای ورزشی-گردشگری در جوامع محلی ضمن بررسی و نظام‌بندی طیف گسترده‌ای از مسائل اجتماعی به این نتیجه دست یافتند که ادبیات مربوطه بیشتر بر اثرات اقتصادی و به دنبال آن اثرات اجتماعی و زیست‌محیطی تمرکز دارند.

در سطح ملی یا منطقه‌ای شناخته نشده است. ضعف زیرساخت‌ها، کمبود تبلیغات مؤثر، و نبود برنامه‌ریزی جامع برای معرفی و بهره‌برداری از این ظرفیت‌ها، موجب شده این نواحی کمتر مورد توجه گردشگران قرار گیرند. با توجه به حرکت‌های ابتدایی در راه‌اندازی برخی فعالیت‌های گردشگری ورزشی در سال‌های اخیر، به‌ویژه در نواحی دارای قابلیت‌های ویژه، به نظر می‌رسد اکنون زمان آن فرا رسیده تا با یک نگاه علمی و امکان‌سنجی دقیق، زمینه برای معرفی این بخش از استان به عنوان یکی از مقاصد جدید گردشگری ورزشی فراهم شود.

با توجه به نوپا بودن فعالیت‌های گردشگری ورزشی در این منطقه، تاکنون مطالعه‌ای جامع در خصوص امکان‌سنجی این نوع گردشگری در ناحیه مورد نظر صورت نگرفته است، که خود نشان‌دهنده ضرورت پژوهش در این زمینه است. این پژوهش بر آن است تا با بررسی ظرفیت‌ها، فرصت‌ها و چالش‌های موجود، امکان‌سنجی توسعه گردشگری ورزشی در روستاهای کوهستانی بخش ناغان را مورد مطالعه قرار دهد. در این راستا، سؤالات اصلی تحقیق به شرح زیر مطرح می‌شود:

❖ ظرفیت‌ها و توانمندی‌های گردشگری ورزشی در روستاهای کوهستانی ناحیه مورد مطالعه تا چه میزان می‌توانند در ارتقای شاخص‌های توسعه اقتصادی مناطق روستایی مؤثر باشند؟

❖ گسترش گردشگری ورزشی در این نواحی چه تأثیری بر تحولات کالبدی-فضایی روستاها و تثبیت جمعیت در سکونتگاه‌های کوهستانی دارد؟

مطالعات خارجی و داخلی متعددی در زمینه گردشگری ورزشی و نقش آن در توسعه اقتصادی و اجتماعی جوامع انجام گردید که از دیدگاه مختلفی این موضوع را مورد بحث و بررسی قرار دادند که به برخی از آنها به شرح زیر اشاره می‌گردد:

(Karimi., 2018) در مقاله‌ای با عنوان بررسی تاثیرات گردشگری ورزشی در کشورهای میزبان، ضمن بررسی وضعیت ورزش در مقیاس جهانی، به بررسی موانع، عملکرد و همچنین راه‌حلی برای ترویج گردشگری پایدار در ارتباط با ورزش پرداخته است. این پژوهش جنبه‌های جامعه‌شناختی و روان‌شناختی

نقش مهمی در اقتصاد کشورها ایفا می‌کند و در توسعه اجتماعی و اقتصادی جامعه تأثیرگذار است و موجب ایجاد اشتغال، گردش مالی و کسب درآمد در جامعه می‌شود. (Haghighat et al., 2023:52).

فعالیت‌های ورزشی که در محیط طبیعی انجام می‌شوند نیز اهمیت فزاینده‌ای یافته‌اند و به ابزار توسعه و تقویت فرهنگ و ورزش تبدیل شده‌اند. ورزش‌هایی مثل کوهنوردی، کوهپیمایی، صخره‌نوردی، اسکی، پاراگلایدر، موتور کراس، دوچرخه کوهستان، آفرود، قایق‌سواری، ماهیگیری، غواصی، جت اسکی، پیاده‌روی در طبیعت و ورزش‌های چندگانه نیز بسیار محبوب شده‌اند و با عنوان گردشگری ورزشی طبیعت‌محور شناخته می‌شوند. اهمیت توجه به گردشگری ورزشی طبیعت‌محور از آن روست که همزمان می‌تواند منافع چند سویه‌ای برای گردشگران و جامعه میزبان داشته باشد؛ از یک سو، نقش فزاینده‌ای در ترویج ورزش‌های هوایی و سالم در میان گردشگران دارد و از سوی دیگر، توجه گردشگران را به سرمایه‌های ملی و میراث طبیعی جهانی جلب می‌کند؛ در نتیجه، مشوقی برای معرفی و حفظ محیط زیست خواهد بود. (Bhatta et al., 2022: 118). این نوع از گردشگری اغلب در قالب گروه‌های کوچک و سفرهای آگاهانه و آموزنده و با مشارکت مردم محلی انجام می‌شود که در آن گردشگر با هدف تجربه ورزش‌های طبیعت‌محور به مقصد سفر می‌کند و از این راه بین انسان و طبیعت تعامل ایجاد می‌شود، میراث طبیعی فرهنگی مقصد شناخته می‌شود و آگاهی زیست‌محیطی ارتقا می‌یابد (Alizadeh et al., 2020:249).

گردشگری ورزشی سه رفتار عمده را به شرح زیر در بر می‌گیرد (Abdolanejad et al., 2023:264).

- شرکت کردن (گردشگری ورزشی فعال)
- تماشا کردن (گردشگری ورزشی رویداد یا غیرفعال)
- و بازدید کردن از جذابیت‌های مشهور مربوط به ورزش مثل، بازدید از شخصیت‌های ورزشی، موزه‌های ورزشی، ورزشگاه‌های مهم و...

Hemmonsby et al., 2021 در پژوهشی با عنوان مفهوم استراتژیک بخش گردشگری ورزشی در آفریقای جنوبی (در پاسخ به همه‌گیری کووید-۱۹) که با هدف شناسایی پیامدهای عملی و مبتنی بر راهبرد برای گردشگری ورزشی آفریقای جنوبی انجام شد، به این نتیجه رسیدند که دانش موجود در مورد مدیریت بحران و مدیریت بلایای محیطی می‌تواند در صورت تنظیم برنامه مدون تأثیر شگرفی در توسعه گردشگری ورزشی و به تبع آن بهبود وضعیت اقتصادی و اجتماعی داشته باشد.

Prokopenko et al., 2020 در مقاله‌ای با عنوان جعبه ابزار دیجیتال برای ترویج گردشگری ورزشی ضمن بررسی انواع منتخب گردشگری ورزشی، مراحل ایجاد تورها و روش‌های تبلیغ آنرا تعریف نموده است. همچنین به منظور رونق گردشگری ورزشی به نقش مهم ابزارهای دیجیتال مارکتینگ در استراتژی تبلیغات و بازاریابی اینترنتی اشاره کرده است.

Jiménez-García et al., 2020 در پژوهشی با عنوان تحلیل کتاب‌سنجی گردشگری ورزشی و پایداری، از تکنیک‌های کتاب‌سنجی برای بررسی روندهای تحقیقاتی مرتبط با گردشگری ورزشی با استفاده از نرم افزارهای VOS viewer و SciMAT استفاده شد. نتایج نشان دهنده افزایش علاقه به مطالعه این مفاهیم به خصوص در چند سال اخیر است، به طوری که چندین نشریه در زمینه رویدادهای ورزشی بزرگ منتشر می‌گردد.

جایگاه گردشگری ورزشی در توسعه نواحی روستایی

یکی از بخش‌های بسیار مهم که قابلیت تبدیل به امر فرابخشی در صنعت گردشگری را دارد، ورزش است که از آن به عنوان گردشگری ورزشی نام برده می‌شود. ورزش یکی از فعالیت‌های بزرگ و مهم در دنیاست و افراد بسیاری در سرتاسر جهان در آن اشتغال دارند. همچنین ورزش یکی از متداول‌ترین عوامل ایجاد انگیزه برای گردشگران است و «گردشگری ورزشی» صنعتی است که از ترکیب دو صنعت «گردشگری» و «ورزش» پدید آمده است. به عبارت دیگر ورزش یکی از فعالیت‌های مهم گردشگران در حین گردشگری است و گردشگری و مسافرت نیز با انواع مختلف ورزش همراه است (Farzin et al., 2021:100). گردشگری ورزشی

رویدادهای ورزشی، بازدید از استادیوم های ورزشی، خرید اجناس ورزشی، بازدید از موزه های ورزشی، بهره-مندی از کلینیک های پزشکی- ورزشی، و بهره مندی از مراکز آزمایشگاهی ورزشی می گردد (Issanejad et al., 2023:152).

در حال حاضر نتایج پژوهش های مختلف نشان می دهد گردشگری ورزشی فعال به شدت در حال رشد است (Dastgerdi et al., 2023:14). امروزه موج-سواری، کوه پیمایی، غواصی (ماجرایوبی نرم)، اسکی، بیابانگردی، کوهنوردی، صخره نوردی (ماجرایوبی سخت) یک بخش به سرعت در حال رشد در صنعت گردشگری ورزشی محسوب می شوند (Janowski, 2021 et al: 1). به رغم وجود منابع و ظرفیت های فراوانی که برای توسعه گردشگری ورزشی در ایران وجود دارد آنگونه که باید به توسعه گردشگری ورزشی فعال ایران (مخصوصاً در سطح بین المللی) پرداخته نشده است (Mokhtarrian et al., 2022:93). گردشگری ورزشی کوهستان یک اکوسیستم از فعالیت های اقتصادی است و در عین حال یک فضای زندگی اجتماعی محسوب می شود (Bouhaouala, 2022: 193).

به گفته گاد (۱۹۹۹) در میان منابع طبیعی، کوه ها به علت شرایط خاص مانند ارتفاع زیاد و انزوای نسبی سبب جذابیت بالا برای گردشگران کوهستان شده اند. وی، در طبقه بندی انواع گردشگری ورزشی کوهستان، این نوع از گردشگری را به دسته های گردشگری مبتنی بر برف، گردشگری ماجراجویی (کوهنوردی، کوه پیمایی، قایق سواری و دوچرخه سواری)، گردشگری فرهنگی، اکوتوریسم و سفر به مکان های مشهور و منحصر به فرد تقسیم کرده است (Abi et al., 2021:274).

نظریه های اکوتوریسم پایدار و ظرفیت برد گردشگری ورزشی

از دهه ۱۹۸۰ به بعد، به دلیل بحران های شدید زیست-محیطی، نظریه توسعه پایدار مورد توجه مجامع جهانی

با توجه به این که اقتصاد کشور ایران اتکا شدیدی به درآمدهای حاصل از صادرات نفت خام دارد و متغیرهای کلان اقتصادی با دنباله روی از قیمت جهانی نفت در طول زمان دچار نوسانات شدید می شود، و با توجه به جوان بودن جمعیت کشور و بالا بودن نرخ بیکاری، توسعه صنعت گردشگری ورزشی در کشور ایران از اهمیت بالایی برخوردار می باشد (Imani & Madnai, 2023). در این رابطه یکی از مهمترین مشکلات حوزه گردشگری ورزشی در ایران، نداشتن برنامه استراتژیک برای این حوزه با توجه به قابلیت های کشور عنوان می شود. مشکلات فرهنگی، مشکلات مدیریتی در گردشگری ورزشی و مشکلات مربوط به زیرساخت ها از دیگر موانع توسعه گردشگری ورزشی در ایران محسوب می شوند. از طرفی سرزمین پهناور ایران با طبیعت رنگارنگ و استثنائی، در برگیرنده سواحل، کوه ها، دریاچه ها، جنگل ها و بیابان های منحصر به فردی است که همه و همه، کشور ما را در رتبه پنجم از نظر جذابیت های طبیعی در جهان قرار داده است. (Paresishvili et al, 2017:248). ورزش های کوهستانی و آبی از جمله جاذبه های مستعد طبیعی و ورزشی کشور به شمار می روند. نتایج تحقیقات و بررسی ها نشان می دهد که وجود مناظر طبیعی زیبا مانند: پارک های ملی، سواحل دریا، حاشیه رودخانه ها، مناظر ییلاقی و مراکز کوهستانی و سایر جاذبه ها همانند آب و هوا، چهار فصل بودن و وجود مراکز آب درمانی مثل چشمه های آب معدنی می تواند فرصت مناسبی برای جذب گردشگر فعال و در نتیجه توسعه گردشگری ورزشی فراهم آورد (Yosofzadaeh & mohamadinab., 2023: 3). به طور کلی دو نوع گردشگری ورزشی وجود دارد: فعال و غیر فعال (Seyfpanahi et al., 2022:3).

گردشگری ورزشی فعال در ایران شامل کوهنوردی، صخره نوردی، اسکی، بیابان گردی، موتورسواری و اتومبیل رانی، اسب دوانی، موج سواری، غواصی، اجاره و استفاده از کمپ های ورزشی حرفه ای می شود. گردشگری ورزشی غیر فعال در ایران نیز شامل تماشای

ضرورت توجه به توسعه روستایی نسبت به توسعه شهری به این علت نیست که اکثریت جمعیت جهان سوم در مناطق روستایی سکونت دارند، بلکه از آنروست که راه حل نهایی مسئله بیکاری شهری و تراکم جمعیت، بهبود محیط روستایی است. توسعه روستایی فرایندی چندبعدی است که موضوع آن بهبود و ارتقای کیفیت زندگی اقشار فقیر و آسیب‌پذیر روستایی است و با بهره‌گیری از سازوکارهایی چون برنامه‌ریزی، سازماندهی، تقویت خوداتکایی فردی و جمعی، و ایجاد دگرگونی مناسب در ساختارهای ذهنی و اجتماعی روستاییان تلاش میکند که قدرت، توان و اختیار بهره‌گیری آنان از قابلیت‌ها و منابع در اختیار را تقویت کند تا از این طریق بتوانند وضعیت موجود را به وضعیت مطلوب تغییر دهند (Jafari et al., 2019:130). تحقق چنین توسعه‌ای نیازمند دگرگونی در ساختارهای نهادی، فنی، شخصیتی و ارزشی است که منجر به تغییرات اساسی در ساختار اجتماعی و ویژگی‌های شخصیتی روستاییان می‌شود و پیامد آن باید پاسخگویی به نیازهای اساسی، ارتقای کیفیت زندگی، و تقویت اتکا به نفس و آزادی انتخاب و عاملیت روستاییان باشد (Hashemi., 2017:174).

شناخت توان اکولوژیکی موجود در هر منطقه، موجب متعادل‌ترین استفاده انسان از سرزمین برای کاربری‌هایی نظیر توسعه شهری و روستایی و گردشگری می‌گردد. عدم استفاده درست از سرزمین و همچنین مدیریت غلط و یا روش بهره‌برداری نادرست، باعث کاهش بیش از حد منابع به ویژه پوشش جنگلی شده است که بانی این کاهش، استفاده غیرمنطقی انسان از سرزمین می‌باشد. معمولاً پایداری در صنعت با مفهوم محدودیت‌ها بیان می‌شود (Eskandari et al. 2019: 71). محدودیت‌ها به معنای کنترل‌هاست، کنترل‌هایی که با شاخص‌های متعدد اجتماعی و ظرفیت برد سنجیده می‌شوند. استفاده انسان عامل عمده‌ای در آسیب‌رسانی به طبیعت به شمار می‌آید و برای حفظ ارزش‌های مناطق گردشگری، باید استفاده‌های انسانی، تحت کنترل قرار گیرد (Shayan et al., 2022:277).

قرار گرفته و تأکید شده است که الگوها و سیاست‌های موجود توسعه، پاسخگوی نیازها، ویژگی‌ها و ضرورت‌های حیات انسان نیست و نگرش جهان درباره رشد و روند توسعه باید متحول گردد (Hashemi., 2017:174).

مفهوم توسعه پایدار، نخستین بار به طور رسمی در سال ۱۹۸۷ در گزارش برانلند با عنوان آینده مشترک ما در کمیسیون جهانی محیط‌زیست و توسعه سازمان ملل مطرح شد. این کمیسیون، توسعه پایدار را چنین تعریف می‌کند: تأمین نیازهای نسل حاضر بدون به مخاطره انداختن ظرفیت‌های نسل آینده برای رفع نیازهایشان. اصولاً یک تعریف دقیق و درست از توسعه پایدار امکان‌پذیر نیست (Najafi kani, 2019:53). برای تعریف این واژه ترکیبی، نخست به نظر می‌رسد براساس یک راه حل ساده، آن را تفکیک و تک‌تک واژه‌ها را تعریف کرد، بدین‌سان که «پایدار: به معنی حفظ موجودیت بدون کاستی، به منظور فراهم آوردن معاش، و تغذیه و توسعه: به معنی تجمع قابلیت‌ها و امکان‌ها به منظور دستیابی به بهترین یا مؤثرترین وضعیت» است. از دیدگاه توسعه پایدار، اگرهدف از توسعه، گسترش امکانات و بهبود شرایط و کیفیت زندگی انسان‌هاست، این امر نه تنها درباره نسل کنونی بلکه برای نسل‌های آینده نیز می‌بایست مد نظر قرار گیرد. معنای توسعه پایدار، تنها حفاظت از محیط‌زیست و منابع طبیعی نیست، بلکه برداشتی نواز توسعه و رشد اقتصادی است (Soto & clavo, 2017:119).

رشدی که بدون تخریب منابع طبیعی و برهم زدن تعادل زیست‌محیطی، عدالت و امکانات زندگی را برای همه مردم، اعم از شهری، روستایی، و عشایری فراهم می‌آورد. جایگاه روستاها در فرایندهای توسعه اقتصادی، اجتماعی و سیاسی در مقیاس محلی، منطقه‌ای، ملی و بین‌المللی، و پیامدهای توسعه نیافتگی مناطق روستایی چون فقر گسترده، نابرابری فزاینده، رشد سریع جمعیت، بیکاری، مهاجرت، و حاشیه‌نشینی شهری موجب توجه به توسعه روستایی و حتی تقدم آن بر توسعه شهری شده است (Hedayati Moghadam et al., 2017:94).

انسان ها صرفنظر از نژاد، رنگ، جنس، ملیت یا درآمدشان با احترام به توسعه و اجرای قوانین، مقررات و حقوق محیط زیست. بنابراین حق بر محیط زیست یک ضرورت انکار نشدنی است. عدالت زیست محیطی با تحول اجتماعی به سوی رفع نیازهای اساسی بشر و ارتقای کیفیت زندگی انسان ها و به عبارت دیگر کیفیت آموزش، مراقبت های بهداشتی، مسکن، حقوق بشر، حفاظت از محیط زیست و دمکراسی ارتباط دارد (Najafi kani.,2021:232).

دیوید اشلوسبرگ از طریق تحلیل تعاریف و مفاهیم گوناگون عدالت زیست محیطی چهار موضوع اصلی را به شرح زیر معرفی می کند:

- ۱- توزیع برابر مخاطرات و مزایای زیست محیطی
- ۲- مشارکت منصفانه و معنادار در روند تصمیم سازی زیست محیطی
- ۳- بازشناسی سبک زندگی اجتماعی، دانش محلی و اختلاف فرهنگی
- ۴- توانمندی اجتماعات و افراد برای انجام کار و شکوفاشدن در جامعه.

پیشرفت های صنعتی همواره حقوق زیست محیطی ساکنان اولیه سراسر دنیا را تهدید می کند. عدالت زیست محیطی در یک چشم انداز برای عدالت گسترده تر تعبیه شده و تلاش برای ارتقای عدالت اقتصادی و قدرت سیاسی به معنای به حاشیه کشیدن عدالت زیست محیطی نیست (Namamian & tayebi.,2020: 106).

بنابراین عدالت زیست محیطی جستاری برای رفتار منصفانه در دو سطح به هم مرتبط است (شکل ۱).

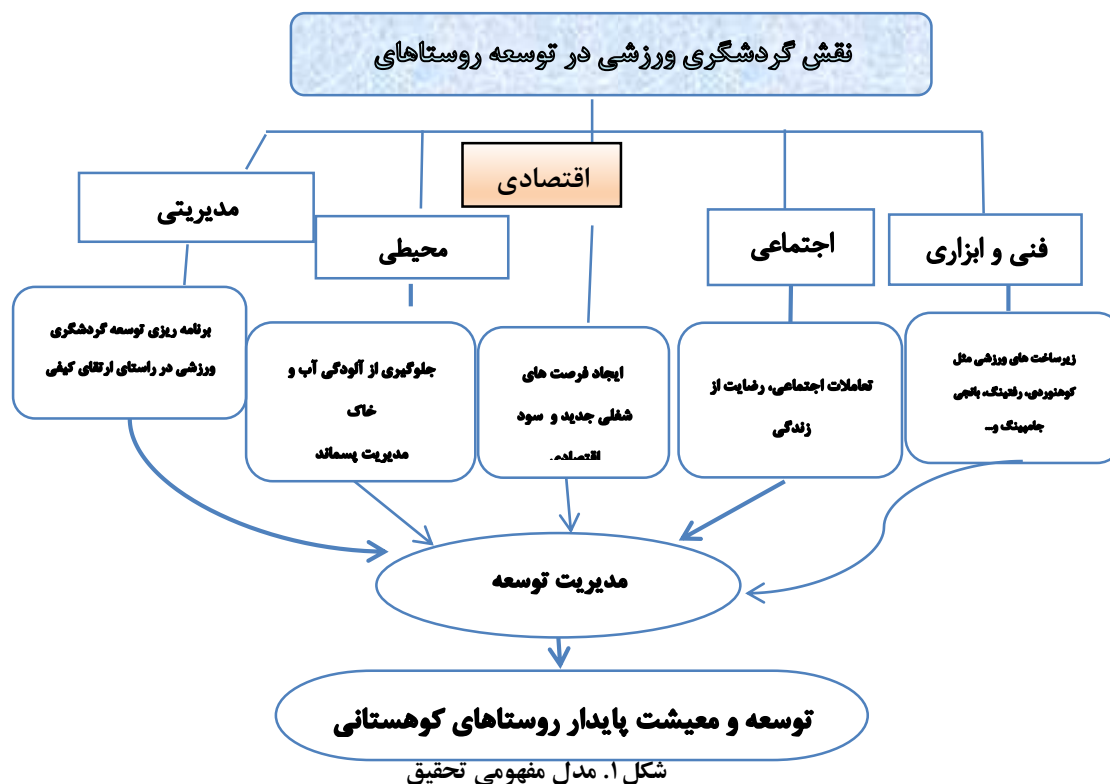
- رفتار منصفانه انسان ها
- رفتار منصفانه با محیط زیست.

در زمینه مدیریت استفاده های انسانی، برآورد ظرفیت برد می تواند به عنوان اقدامی موثر تلقی شود. طبق تعریف سازمان جهانی گردشگری، ظرفیت برد شامل حداکثر افرادی است که می توانند از یک مقصد گردشگری بازدید کنند بدون اینکه موجب تخریب محیط به صورت فیزیکی، اقتصادی-اجتماعی و فرهنگی و کاهش غیر قابل پذیرش در کیفیت رضایت بازدیدکنندگان گردند. مفهوم ظرفیت برد را با چهار ویژگی میزان استفاده از خدمات، نوع استفاده از خدمات، زمان استفاده از خدمات و حفظ پایداری محیط بدون تخریب می توان تبیین نمود (Ghochani et al.,2023:161).

ظرفیت برد فیزیکی (حداکثر تعداد بازدیدکنندگان که می توانند در یک مکان و زمان حضور فیزیکی داشته باشند) و ظرفیت برد واقعی (حداکثر تعداد گردشگرانی که از یک مکان تفرجگاهی با توجه به عوامل محدودکننده آن مکان، می توانند بازدید به عمل آورند) می شوند. ظرفیت برد ثابت نیست و با افزایش صدمات طبیعی یا انسانی بر محیط زیست کاهش می یابد و با بهبود و ارتقای سطح و روش های نوین مدیریت می تواند افزایش یابد (Sharifinia et al.,2020:133).

گردشگری ورزشی مبتنی بر نظریه عدالت زیست محیطی

با توجه به اینکه نیاز بشر به غذا، مسکن، پوشاک، در هر نظام اجتماعی-سیاسی و اقتصادی اجتناب ناپذیر است. پس حق نیازهای اساسی و حیاتی، جهان شمول محسوب می شوند. بنابراین رعایت اصل عدالت زیست محیطی در هر جامعه ای چه شهری و چه روستایی امری بدیهی است (Paresishvili et al,2017:247) و پدیده عدالت زیست محیطی یعنی رفتار منصفانه و مشارکت معنی دار تمام

۲. روش تحقیق

روش تحقیق از نظر ماهیت توصیفی- تحلیلی و از حیث هدف کاربردی می باشد و مبانی نظری تحقیق حاضر به شیوه اسنادی تنظیم گردید. داده های اصلی به دلیل نبود بانک اطلاعات مرتبط با گردشگری ورزشی در نواحی کوهستانی ناحیه مورد مطالعه در سازمان های متولی، با کمک مطالعات میدانی و تنظیم و تکمیل پرسشنامه محقق ساخته گردآوری شد. سوالات مورد بررسی در تحقیق حاضر برای تبیین امکان سنجی گردشگری ورزشی و نقش آن در توسعه اقتصادی و معیشت پایدار روستاهای نمونه در طیف لیکرت و به صورت پنج درجه ای (خیلی کم، کم، متوسط، زیاد و خیلی زیاد) تنظیم گردید (جدول ۱)

پایایی ابزار تحقیق نیز با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ برای مولفه های مورد بررسی تحقیق برابر با ۰/۷۶ بدست آمده است. روایی تحقیق یا اعتبار پرسش نامه نیز با اعتبار صوری (با استفاده از نظرات متخصصان و کارشناسان) حاصل شده است (جدول ۲).

جامعه آماری تحقیق حاضر سرپرستان خانوار روستاها در بخش ناغان شهرستان کیار می باشند. برای تعیین حجم نمونه از فرمول کوکران استفاده شد که تعداد ۳۴۸ نفره عنوان جامعه نمونه از بین ۳۱۴۷ نفر جمعیت کل روستاهای نمونه و با روش نمونه گیری نصادفی ساده، انتخاب شدند. سپس با استفاده از تحلیل همبستگی فای یا کرامرز V، خی دو، مقایسه میانگین فریدمن و از تحلیل واریانس یکطرفه برای داده های کمی، کلیه داده ها در محیط نرم افزاری SPSS مورد سنجش و تجزیه و تحلیل قرار گرفتند. همچنین نمودارها با استفاده از اکسل و نقشه ها با استفاده از نرم افزار GIS ترسیم گردید.

جدول ۱. متغیرها و شاخص‌های مورد بررسی پژوهش

ردیف	ابعاد پژوهش	شاخص‌های مورد بررسی	مقیاس اندازه‌گیری
۱	ظرفیت‌های توسعه گردشگری ورزشی	وجود زیرساخت‌های گردشگری ورزشی از قبیل مکان مناسب برای چتربازی، کوهنوردی، کوهپیمایی، وجود دراپ سویینگ، وجود بانجی جامپینگ، بازدید از آبشارها و ...	اسمی، ترتیبی
۲	موانع توسعه گردشگری ورزشی	کمبود زیرساخت‌های گردشگری ورزشی، تخریب اراضی، تغییر کاربری، وقوع بهمن، ریزش، سیل، کمبود امکانات بهداشتی و ...	اسمی، ترتیبی
۳	توسعه اقتصادی در نواحی روستایی	افزایش فرصت‌های شغلی، تنوع شغلی، افزایش درآمد، بهبود کیفی زیستی و ...	ترتیبی، نسبتی
۴	توسعه فیزیکی و کالبدی روستاها	تعریض معابر، توسعه فضای سبز، مدیریت پسماند، ساخت اکوپارک یا ژئوپارک، ساخت اقامتگاهها، گسترش بوم‌گردی و ...	اسمی، ترتیبی

منبع: نگارنده، ۱۴۰۴

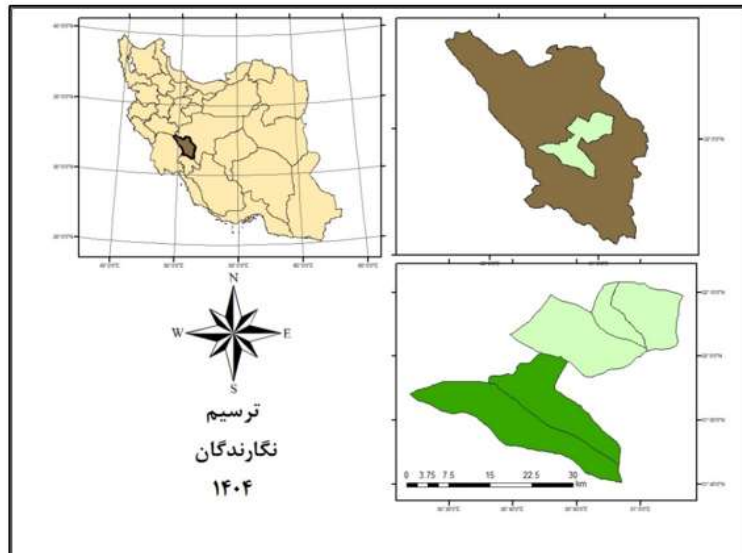
جدول ۲. تعداد جمعیت روستاهای مورد مطالعه

نام شهرستان	نام بخش	نام دهستان	روستاهای مورد مطالعه	جمعیت روستا	سهم روستاها برای تکمیل پرسشنامه
کیار	ناغان	مشایخ	دوپلان	۴۳۹	۴۲
			گل سفید	۳۰۰	۲۸
			جوزستان	۵۰۹	۵۰
			دورک	۹۲۷	۸۸
			دره عشق	۱۵۲	۱۶
			معدن	۱۳۲۰	۱۲۴
کل جمعیت روستاهای مورد مطالعه			۳۶۴۷	۳۴۸	

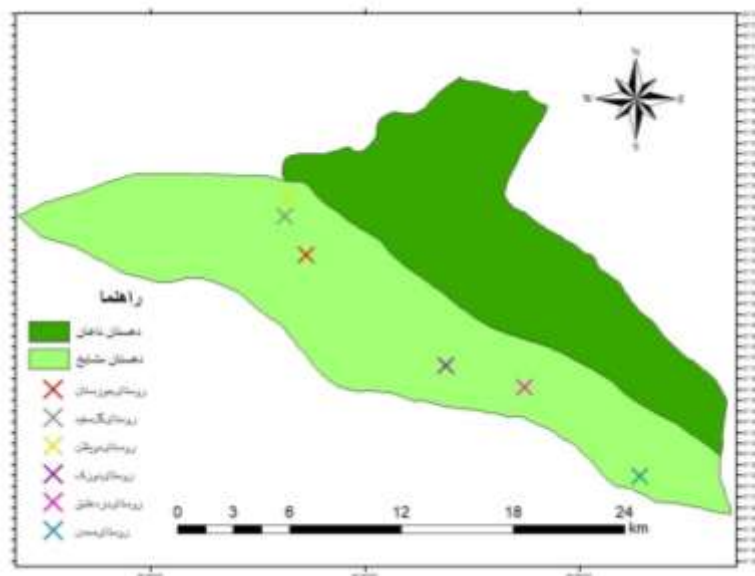
۲.۱. معرفی محدوده مورد مطالعه

شهرستان کیار یکی از شهرستان‌های استان چهارمحال و بختیاری است که در ناحیه کوهستانی واقع شده است. این

شهرستان در جنوب غربی استان واقع است و از شمال به شهرستان شهرکرد، از جنوب به شهرستان لردگان، از شرق به شهرستان بروجن و از غرب به شهرستان اردل محدود می‌شود.

شکل ۲. نقشه موقعیت جغرافیایی بخش ناغان

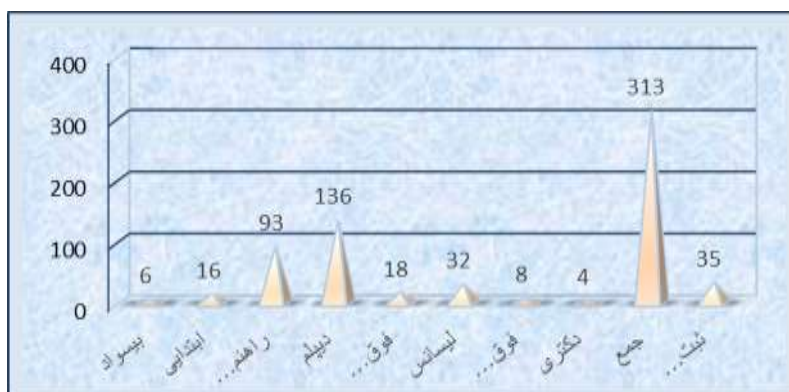

شکل ۳. نقشه موقعیت جغرافیایی روستاهای مورد مطالعه در بخش ناغان

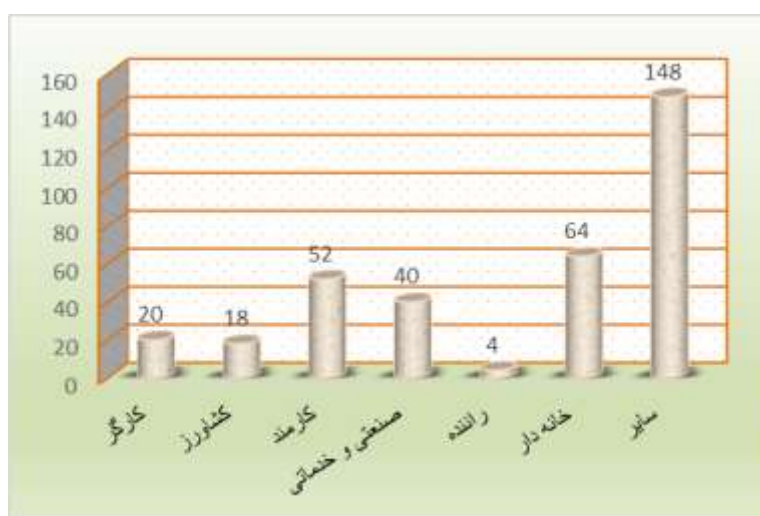
۳. یافته‌های پژوهش

نظر سطح تحصیلات، بیشترین فراوانی مربوط به دارندگان مدرک دیپلم بوده است. ۷۱/۳ درصد از پاسخ‌دهندگان را مردان و ۲۸/۷ درصد را زنان تشکیل می‌دهند (شکل ۴).

جامعه آماری این پژوهش شامل ۱۶۰۰۰ نفر از ساکنان بخش ناغان در شهرستان کیار استان چهارمحال و بختیاری است. ترکیب جنسیتی پاسخ‌دهندگان نشان می‌دهد که ۷۱ درصد مرد و ۲۹ درصد زن بوده‌اند از

شکل ۴. میزان تحصیلات جامعه نمونه در روستاهای مورد مطالعه

شکل ۵. نمودار بررسی شغل در روستاهای مورد مطالعه

دارای شغل رسمی در جامعه آماری است. همچنین، ۴۰ نفر (۱۱/۵ درصد) از پاسخ دهندگان در حوزه صنعتی و خدماتی فعالیت می کنند که این دسته معمولاً شامل مشاغل فنی، خدماتی، فروشنده‌گی، حمل و نقل و غیره است. شغل های کشاورز (۵/۱ درصد) و کارگر (۵/۷ درصد) در مجموع ۳۸ نفر از پاسخ دهندگان را تشکیل می دهند (شکل ۵).

سطح اطمینان ۹۹ درصد تفاوت معناداری با یکدیگر دارند و رتبه هر یک از آنها گویای میزان و درجه توان و ظرفیت مولفه ها می باشد. وجود سرشاخه رود کارون برای قایقرانی با میانگین ۸/۴۵ و بازدید از اماکن زیبا و چشم نواز مثل پل معلق دوپلان با میانگین ۸/۴۲

از مجموع ۳۴۸ نفر شرکت کننده، ۲ نفر (معادل ۰/۶ درصد) به سؤال مربوط به شغل پاسخ نداده اند و در ردیف "ثبت نشده" قرار گرفته اند. بنابراین، تعداد پاسخ دهندگان واقعی به این سؤال ۳۴۶ نفر است. در میان پاسخ دهندگان، بیشترین فراوانی مربوط به شغل خانه داری است که شامل ۶۴ نفر (۱۸/۴ درصد) می باشد. در جایگاه بعدی، شغل کارمند با ۵۲ نفر (۱۴/۹ درصد) قرار دارد که بیانگر حضور چشم گیر افراد به منظور بررسی و مقایسه میانگین شاخص های متعدد جهت تبیین میزان اهمیت ظرفیت های توسعه گردشگری ورزشی از آزمون فریدمن استفاده گردید و نتایج برای تبیین میزان ظرفیت نواحی روستایی مورد مطالعه نشان می دهد که شاخص های مورد بررسی تا

بنابراین توجه مدیران و مسئولان محلی و شهرستانی در راستای رفع چالش‌ها پیش روی گردشگران ورزشی و استفاده بیش از پیش از ظرفیت‌های محلی در راستای بهبود کیفیت زندگی روستائیان، امری ضروری و اجتناب‌ناپذیر است (جدول ۳).

بالاترین مقادیر را به خود اختصاص دادند و در مقابل استفاده از اقامتگاه‌ها و هتل آپارتمان‌های مناسب با میانگین ۴/۴۱، پایین‌ترین مقادیر را کسب نموده است و این در صورتی است که زیرساخت اقامت معمولاً یکی از نیازهای پایه گردشگری ورزشی محسوب می‌گردد.

جدول ۳. مقایسه میانگین شاخص‌های ظرفیت‌سنجی در روستاهای ناحیه مورد مطالعه با استفاده از آزمون فریدمن

ردیف	شاخص	رتبه متوسط فریدمن	اولویت	تعداد نمونه	کای اسکوئر	درجه آزادی	سطح معناداری
۱	وجود امکانات لازم برای ورزش‌های زمستانی مثل چتربازی در نواحی کوهستانی ناحیه مورد مطالعه	۴/۴۵	۱۲	۳۴۸	۷۶۸/۳۱۱	۱۲	۰/۰۰۰**
۲	وجود مکان و مسیر مناسب برای کوهپیمایی و کوهنوردی (صعود از قله‌ها)	۷/۰۵	۸				
۳	بازدید از اماکن زیبا و چشم‌نواز مثل یل معلق دوپلان	۸/۴۲	۲				
۴	وجود دراپ سوینگ (پرش از ارتفاع) با استفاده از طناب در روستای دوپلان	۸/۲۸	۴				
۵	وجود بانجی جامپینگ با استفاده از طناب در روستای دوپلان	۷/۹۱	۵				
۶	وجود سرشاخه رود کارون برای قایقرانی	۸/۴۵	۱				
۷	وجود آبشارهای متعدد و داشتن محیط آرام و بدون سر و صدا	۸/۳۴	۳				
۸	استفاده از مناظر روستایی و بیلاقی بسیار زیبای بخش ناغان با چشم‌اندازهای خیره‌کننده	۷/۸۵	۶				
۹	وجود جاذبه‌های فرهنگی و تاریخی مثل قلعه دزک	۵/۴۷	۱۱				
۱۰	بازدید از دریاچه (تالاب) سولقان	۶/۰۲	۱۰				
۱۱	بازدید از چشمه تلخ و گوگردی (آبدرمانی)	۷/۴۷	۷				
۱۲	استفاده از اقامتگاه‌ها و هتل آپارتمان‌های مناسب	۴/۴۱	۱۳				
۱۳	وجود امکانات و تجهیزات رفاهی مثل ارائه غذاهای سنتی و محلی	۶/۸۷	۹				

۰/۰۰۰** معناداری در سطح ۹۹ درصد

زندگی روزمره مردم منطقه دارد. دومین اولویت با میانگین ۹/۰۲ برای دو شاخص کمبود امکانات بهداشتی و درمانی و عدم خدمات‌رسانی مسئولان راه و ترابری به‌ویژه در فصول سرد سال است که این شاخص‌ها بیانگر ضعف‌های خدمات عمومی و نیاز به توجه ویژه در شرایط بحرانی (خصوصاً زمستان) هستند.

نتایج آزمون فریدمن برای تبیین چالش‌های پیش روی توسعه گردشگری ورزشی در ناحیه مورد مطالعه نشان می‌دهد که ریزش، لغزش و خزش در جاده‌های کوهستانی، به‌عنوان مهم‌ترین چالش و دغدغه شناخته شده است. این نشان‌دهنده تهدیدات جدی زیرساختی در مناطق کوهستانی است که احتمالاً بیشترین اثر را بر

کم‌اهمیت‌ترین شاخص با میانگین ۵/۳۷ به شاخص وقوع بهمن در فصول سرد سال تعلق می‌گیرد. با توجه به جایگاه آخر آن، می‌توان گفت که بهمن نسبت به سایر تهدیدها کمتر توسط جامعه مورد مطالعه احساس شده یا احتمال وقوع آن کمتر است (جدول ۴).

جدول ۴. مقایسه میانگین شاخص چالش‌ها، پیش‌روی توسعه گردشگری ورزشی در روستاهای ناحیه مورد مطالعه با استفاده از آزمون فریدمن

ردیف	شاخص	رتبه متوسط فریدمن	اولویت	تعداد نمونه	کای اسکوتر	درجه آزادی	سطح معناداری
۱	وجود ریزش، لغزش و خزش در جاده‌های کوهستانی	۱۰/۶۵	۱	۳۴۸	۵۸۹/۲۹۸	۱۴	* ** ۰/۰۰۰
۲	احتمال وقوع سیل در ناحیه مورد مطالعه	۸/۵۶	۷				
۳	تخریب اراضی کشاورزی و مزارع	۸/۷۹	۵				
۴	کمبود امکانات بهداشتی و درمانی	۹/۰۲	۲				
۵	افزایش آلودگی هوا، آب و صوتی در ناحیه مورد مطالعه	۵/۷۵	۱۴				
۶	وقوع بهمن در فصول سرد سال	۵/۳۷	۱۵				
۷	نبود مکان مجزا جهت پیاده‌روی و دوچرخه سواری	۷/۱۲	۱۲				
۸	افزایش تخلفات اجتماعی و بزهکاری با ورود گردشگران ورزشی در نواحی روستایی	۷/۲۸	۹				
۹	خدمات‌رسانی نامناسب سازمان‌های متولی به ویژه سازمان میراث فرهنگی و گردشگری	۸/۷۸	۶				
۱۰	شبکه حمل و نقل جاده‌ای نامناسب	۸/۹۲	۴				
۱۱	بوس‌بازی املاک به دلیل هجوم سرمایه‌گذاران در این ناحیه	۶/۱۱	۱۳				
۱۲	افزایش قیمت زمین در روستاها	۸/۰۶	۱۱				
۱۳	از بین رفتن فرهنگ و آداب و رسوم محلی	۸/۳۷	۸				
۱۴	عدم نظارت کافی پلیس امنیتی	۸/۲۰	۱۰				
۱۵	عدم خدمات‌رسانی مسئولان راه و ترابری به خصوص در فصول سرد سال	۹/۰۲	۳				

* ** ۰/۰۰۰ معناداری در سطح ۹۹ درصد

مشاغل وابسته به بخش گردشگری ورزشی با افزایش انگیزه ماندگاری روستاییان تا سطح اطمینان ۹۹ درصد رابطه منطقی و معنی‌داری وجود دارد (جدول ۵).

نتایج آزمون فای یا کرامرز V نشان می‌دهد که بین مقدار وجود جاذبه گردشگری ورزشی با افزایش انگیزه ماندگاری روستاییان به دلیل رونق اقتصادی روستاها تا سطح اطمینان ۹۵ درصد رابطه معنی‌داری وجود دارد. همچنین بین گسترش

جدول ۵. بررسی رابطه میزان جاذبه گردشگری ورزشی روستاها با انگیزه ماندگاری روستاییان با استفاده از آزمون فای / کرامرز V

رد	تایید	سطح معناداری	ضریب کرامرز V	میانگین رتبه ای	میزان رضایت					متغیر وابسته	متغیر مستقل
					خیلی زیاد	زیاد	متوسط	کم	خیلی کم		
-	*	۰/۰۱۸	۰/۰۹۷	۳/۵۲	۱۳۵	۴۷	۸۲	۳۴	۵۰	افزایش انگیزه ماندگاری	وجود جاذبه‌های گردشگری ورزشی
-	*	۰/۰۹	۰/۲۱۶	۳/۷۴	۱۴۵	۸۲	۴۷	۳۴	۴۰	افزایش انگیزه ماندگاری	شغل وابسته به بخش گردشگری

دوم درآمدی قرار گرفتند. اما روستاهای گل سفید، دورک و دوپلان در سومین گروه و در بالاترین گروه درآمدی قرار گرفتند و علت آنرا باید در توانمندی و ظرفیت های گردشگری این روستاها و ایجاد مشاغل جدید و کسب درآمد بالاتر مردم جستجو نمود (جدول ۶ و ۷).

به منظور مقایسه میانگین درآمد ماهیانه روستائیان حاصل از بخش گردشگری در روستاهای مورد مطالعه بخش ناغان از تحلیل واریانس مستقل یکطرفه استفاده گردید و نتایج تفاوت معناداری را تا سطح اطمینان ۹۹ درصد نشان می‌دهد. همچنین برای گروه بندی روستاها از آزمون تعقیبی دانکن استفاده شد و ۶ روستای مورد مطالعه به سه گروه متفاوت طبقه بندی شدند. روستاهای جوزستان، معدن، دره عشق و گل سفید در یک گروه مشترک قرار گرفتند و درآمد ماهیانه در این روستاها بین ۱۰/۸۰۰ تا ۱۶/۵۷۱۴ میلیون تومان است. علاوه بر آن، روستاهای دره عشق، گل سفید و دورک در گروه

جدول ۶. مقایسه میانگین درآمد ماهیانه حاصل از بخش گردشگری ورزشی در روستاهای نمونه با استفاده از تحلیل واریانس مستقل یکطرفه

متغیر	منبع تغییر	مجموع مربعات	درجه آزادی	میانگین مربعات	ضریب F	سطح معناداری
درآمد ماهیانه	بین گروه ها	۸۲۴۰/۳۰۶	۵	۱۶۴۸/۰۶۱	۵/۴۷۸	***/۰۰۰۰
	درون گروه ها	۱۰۲۸۸۷/۳۱۴	۳۴۲	۳۰۰/۸۴۰		
	جمع	۱۱۱۱۲۷/۶۲۱	۳۴۷	۱۶۴۸/۰۶۱		

***/۰۰۰۰ معناداری در سطح ۹۹ درصد

جدول ۷. گروه بندی میزان درآمد روستائیان در روستاهای مورد مطالعه از طریق آزمون تعقیبی آنوا / دانکن

ردیف	نام روستاها	تعداد نمونه	گروه بندی میزان درآمد روستائیان	
۱	جوزستان	۵۰	۱۰/۸۰۰۰	
۲	معدن	۱۲۴	۱۲/۳۸۷۱	
۳	دره عشق	۱۶	۱۳/۱۲۵۰	۱۳/۱۲۵۰
۴	گل سفید	۲۸	۱۶/۵۷۱۴	۱۶/۵۷۱۴
۵	دورک	۸۸	۲۱/۰۲۲۷	۲۱/۰۲۲۷
۶	دوپلان	۴۲	۲۴/۳۳۳۳	
	سطح معناداری	۳۴۸	۰/۱۹۵	۰/۰۶۴

است. پس از آن مولفه افزایش تنوع شغلی در روستاهای کوهستانی با میانگین رتبه ای ۴/۳۸ در جایگاه دوم قرار گرفته است. این شاخص نیز اهمیت قابل توجهی داشته و حاکی از آن است که گردشگری می تواند موجب رشد مشاغل مکمل، تولید صنایع دستی، محصولات بومی و سایر فعالیت های اقتصادی جانبی گردد. مولفه ایجاد مشاغل جدید از طریق مراکز اطلاع رسانی برای گردشگران با میانگین رتبه ای ۳/۵۰، پایین ترین مقادیر را به خود اختصاص داده و در انتهای اولویت بندی قرار گرفته است. احتمالاً این موضوع ناشی از فقدان سیستم های اطلاع رسانی قوی در مناطق روستایی یا عدم آگاهی جامعه از ظرفیت اشتغال زایی آنهاست (جدول ۸).

نتایج آزمون فریدمن حاکی از آن است که بین هفت مولفه به عنوان شاخص های اقتصادی متاثر از گردشگری ورزشی، تفاوت معناداری تا سطح ۹۹ درصد وجود دارد. و رتبه متوسط بدست آمده و رتبه بندی هر یک از آنها نشان دهنده میزان اهمیت هر یک از آنهاست. مولفه افزایش علاقه مندی مدیران محلی به توسعه گردشگری با میانگین رتبه ای ۴/۴۵ بالاترین مقادیر را به خود اختصاص داده است و بیانگر آن است که از دیدگاه پاسخ دهندگان، مشارکت و انگیزه مدیران در پیشبرد اهداف گردشگری، حیاتی ترین نقش را ایفا می کند. نقش تسهیل گر، حمایتی و راهبردی مدیران برای هدایت منابع و رفع موانع توسعه، برای جامعه محلی بسیار برجسته بوده

جدول ۸. مقایسه میانگین شاخص های توسعه اقتصادی در روستاهای ناحیه مورد مطالعه با استفاده از آزمون فریدمن

ردیف	شاخص	رتبه متوسط فریدمن	اولویت	تعداد نمونه	کای اسکوئر	درجه آزادی	سطح معناداری
۱	افزایش تنوع شغلی در روستاهای کوهستانی	۴/۳۸	۲	۳۴۸	۱۰۵/۱۷۸	۶	۰/۰۰۰***
۲	ایجاد فرصت های شغلی جدید	۴/۱۸	۴				
۳	افزایش درآمد روستاییان از بخش گردشگری	۳/۷۰	۵				
۴	افزایش علاقه مندی مدیران محلی به فرهنگ توسعه و اشتغال زایی از طریق توسعه طبیعت گردی	۴/۴۵	۱				
۵	ایجاد مشاغل جدید از طریق مراکز اطلاع رسانی برای گردشگران	۳/۵۰	۷				
۶	افزایش سطح آگاهی و دانش عمومی در راستای فعالیت های کار آفرینانه	۴/۲۱	۳				
۷	افزایش انگیزه جوانان جهت سکونت و اشتغال در روستا	۳/۵۹	۶				

***۰/۰۰۰ معناداری در سطح ۹۹ درصد

درصد را نشان می دهند. به بیان دیگر رونق گردشگری ورزشی در روستاهای مورد مطالعه تاثیر شگرف و چشمگیری در تحولات فیزیکی و توسعه کالبدی روستاهای مورد مطالعه دارد.

برای بررسی رابطه تحولات کالبدی و فیزیکی روستاهای مورد مطالعه با گردشگری ورزشی از تحلیل همبستگی خلی دو استفاده گردید و نتایج آزمون نشان می دهد هفت مورد از گویه های بررسی شده مطابق جدول ۹، رابطه منطقی و معنادار تا سطح اطمینان ۹۹

جدول ۹. بررسی رابطه تحولات کالبدی و فیزیکی روستاهای دارای گردشگری ورزشی با استفاده از همبستگی خی دو

ردیف	شاخص	میانگین رتبه ای	ضریب خی دو	درجه آزادی	سطح معناداری	تایید	رد
۱	تعریض معابر و آسفالات خیابان‌های اصلی	۳/۵۰	۵۰/۴۵۰	۴	۰/۰۰۰	*	
۲	درختکاری کنار معابر روستایی	۳/۶۴	۷۸/۶۶۳	۴	۰/۰۰۰	*	
۳	بهبود فرهنگ مقاومت‌سازی مسکن روستایی به دلیل افزایش درآمد	۳/۳۵	۴۱/۴۲۹	۴	۰/۰۰۰	*	
۴	توسعه بوم‌گردی و مراکز اقامتگاهی	۳/۳۱	۲۷/۵۹۷	۴	۰/۰۰۰	*	
۵	ساخت ویلاهای بسیار زیبا	۲/۹۲	۶/۷۳۲	۴	۰/۱۵۱Ns	*	
۶	خلق نما و منظر جدید با هجوم سرمایه‌گذاران برای سرمایه‌گذاری در بخش گردشگری مثل رستوران‌ها، کافی‌شاپ و سایر فروشگاه‌ها	۲/۷۷	۲۷/۵۳۹	۴	۰/۰۰۰	*	
۷	ساخت اقامتگاه‌ها، هتل آپارتمان و... در نواحی روستایی	۳/۶۸	۳۴/۰۲۳	۴	۰/۰۰۰	*	
۸	مدیریت پسماند (جمع‌آوری، تفکیک از مبداء و دفن در مکان مناسب)	۳/۵۴	۱۱۴/۳۷۸	۴	۰/۰۰۰	*	
۹	ساخت اکوپارک و توسعه آن در روستاهای بیلاقی بخش ناغان	۲/۹۹	۷/۵۳۹	۴	۰/۱۱۰Ns	*	
۱۰	طراحی زیرساخت‌های مناسب برای جذب گردشگر در نواحی روستایی	۳/۲۴	۱۵/۹۵۴	۴	۰/۰۰۳	*	

Ns- عدم معناداری

۴. بحث و نتیجه‌گیری

در مقابل با نتیجه تحقیق Heydari et al (2022) مطابقت ندارد.

همچنین نتیجه تحقیق حاضر با نتایج پژوهشگران خارجی Prokopenko et al (2020)، از حیث اهمیت و نقش گردشگری ورزشی در ایجاد اشتغال و رونق اقتصادی همسو می‌باشد، اما با نتایج تحقیق Jiménez-García et al (2020) و Hemmonsbey et al (2021) مطابقت ندارد و آنان از منظر و دریچه دیگری به مقوله گردشگری ورزشی پرداختند. به طور کلی در راستای گسترش گردشگری ورزشی معرفی جاذبه‌های طبیعی و فرهنگی مرتبط با ورزش، برگزاری رویدادهای ورزشی بین‌المللی، توسعه زیرساخت‌های ورزشی و تفریحی، توسعه گردشگری سلامت، تبلیغات و برندسازی از اهمیت به سزایی برخوردار است و در این راستا مهمترین پیشنهادی عملی را که با ظرفیت و توان کشور ایران و روستاهای مورد مطالعه همخوانی دارد را می‌توان به شرح زیر برشمرد:

- برگزاری جشنواره‌های گردشگری ورزشی در نواحی روستایی به منظور معرفی ظرفیت‌ها و تقویت بازارهای محلی

امروزه گردشگری ورزشی در سطح جهان به سرعت در حال رشد بوده و درآمد سالیانه آن ۶۸/۷ میلیارد دلار است (Karimi et al, 2018:1). گردشگری ورزشی نقش مهمی در اقتصاد کشورهایی که دارای کوهستان‌های مهم و یا سلسله جبال هستند، ایفا می‌کنند. این نوع گردشگری بی‌شک در توسعه اجتماعی و اقتصادی جوامع پیرامون ارتفاعات نقش بسیار حایز اهمیتی ایفا می‌کنند و موجب ایجاد اشتغال مرتبط با بخش گردشگری ورزشی، افزایش گردش مالی و کسب درآمد بیشتر و به تبع آن معیشت پایدار جوامع محلی و روستایی می‌شود. با توجه به اهمیتی که کشورها در سال‌های اخیر برای گردشگری ورزشی قائل هستند، نیاز بیشتر به توسعه گردشگری ورزشی احساس می‌شود (Farzin et al, 2021:100, Haghghat et al, 2023:52). براین اساس توجه بیش از پیش به این مهم در راستای معیشت پایدار و بهبود کیفیت زندگی جوامع روستایی امری اجتناب‌ناپذیر است.

نتیجه تحقیق حاضر با نتایج پژوهشگران Karimi et al (2018)، Sobhani et al (2020)، Askarian et al (2022) از حیث اهمیت موضوع و شیوه‌های برنامه ریزی جامع جهت رونق و گسترش گردشگری ورزشی کاملاً همسو می‌باشد و

- جذب سرمایه‌گذار جهت توسعه زیرساخت‌های ورزشی در روستاهای کوهستانی
- توسعه و بهسازی زیرساخت‌های گردشگری ورزشی مانند سالن‌های ورزشی، پیست‌های دوچرخه‌سواری و کوهنوردی
- برنامه‌ریزی دقیق و منسجم در زمینه‌های مختلف از جمله حمل و نقل، اقامت، امنیت و خدمات درمانی برای ترویج و گسترش گردشگری ورزشی در نواحی روستایی
- توسعه پیست اسکی و اسنوبورد در روستاهای مناطق کوهستانی.
- احداث پارک‌های ماجراجویی با فعالیت‌هایی مانند صخره‌نوردی، زیپ‌لاین و...
- ایجاد مراکز درمانی مجهز جهت ارائه خدمات درمانی باکیفیت به منظور ترویج گردشگری سلامت در نواحی روستایی
- برنامه‌ریزی تورهای ورزشی طبیعت‌گردی جهت معرفی جاذبه‌های طبیعی و فرهنگی مرتبط با ورزش مانند کوه‌های زیبا، جنگل‌ها و احداث مسیرهای پیاده‌روی و دوچرخه‌سواری
- تنظیم و ارسال برنامه‌های تبلیغاتی و بازاریابی الکترونیکی، به منظور جذب گردشگران ورزشی با استفاده از ابزارهای مختلف، جهت تبدیل روستاها به عنوان یک مقصد گردشگری ورزشی
- توانمندسازی حکمرانی محلی (شوراهای اسلامی روستا و دهیاری‌ها) به منظور تقویت همکاری بین‌سازمانی در راستای ترویج و توسعه گردشگری ورزشی.

References

- [10.30490/rvt.2018.59195](https://doi.org/10.30490/rvt.2018.59195)
- Abdollah Nejad, F; Andam, R; Rajabi, M. (2024). Bibliometric analysis of service quality in sports tourism. *Tourism and Development*, Volume 13, Issue 1, 262-279. (in persian)
- Abedi, M; Dosti, M. (2023). The role of social functions of public diplomacy in Iranian sports tourism, *Management and Entrepreneurship in Sports*, Year 1, Issue 1, 156-170. (in Persian). [10.48301/jmes.2023.170878](https://doi.org/10.48301/jmes.2023.170878)
- Abi, F; Ghanbari, S Tolabinej, M. (2021). Investigating the effects of ecotourism development on the sustainability of rural settlements (case study: Sarbaz County). *Regional Planning*, Volume 11, Issue 44, 269-290. (in persian). [10.30495/jzpm.2022.4142](https://doi.org/10.30495/jzpm.2022.4142)
- Alidoost-Gahfarkhi, E; Dastgerdi, M; Ranjbar, N; Khosromanesh, R. (2023). Strategic analysis of the development of active sports tourism in Iran. *Sports Marketing Studies*, Volume 4, Issue 1, 73-90. (in persian). [10.22034/sms.2023.62677](https://doi.org/10.22034/sms.2023.62677)
- Askarian, F; Aghaei, N; Bayazidi, M. A. (2022). The effect of environmental quality indicators on Damavand sports tourism branding. *Journal of Sports Management*, Volume 15, Issue 2, 249-261. (in Persian). <https://doi.org/10.22059/jsm.2022.342680.2945>
- Bhatta, K., Gautam, P.,; Tanaka, T.(2022). Travel motivation during COVID-19: A case from Nepal. *Sustainability*, 14(12), 1-17. DOI: [10.3390/su14127165](https://doi.org/10.3390/su14127165)
- Bouhaouala, M. (2022). Mountain sports tourism as an ecosystem market. *Journal of Sport & Tourism*, 26(2), 185-200. DOI: [10.1080/14775085.2022.2066013](https://doi.org/10.1080/14775085.2022.2066013)
- Chersulich Tomino, A., Peric, M., Wise, N. (2020). Assessing and considering the wider impacts of sport-tourism events: A research agenda review of sustainability and strategic planning elements. *Sustainability*, 12(11), 4473, 1-18.
- Dastgerdi, M., Salimi, M., Ranjbar, N., Khosromane, R. (2021), Development model of Iranian sports tourism industry, *Quarterly Journal of Business in Sports*,

- 2(2), 13-32.(in persian)
DOI:10.22051/SBJ.2022.41749.1053
DOI:10.1016/j.landusepol.2017.07.018.
DOI:10.22059/JHGR.2020.299549.100809
7
- Eskandari-Shahraki, M., Mohammadi - Samani, K., Mahmoudi, B., Moradi, A. (2019). Estimating the recreational range capacity in the Berenjegan forest area of Chaharmahal and Bakhtiari province, Environmental Science and Technology, Volume 21, Issue 1, 69-76. (in persian)
- Farzin, M.R.; Shalbfafian, Ali-A.A. Mahmoud-zadeh, M.; Pour-Faraj, A.; Zarandian, N. (2021). A systematic review of the dimensions of public-private partnership studies in tourism. Urban Tourism, Volume 8, No. 1, 99-112. (in persian)
- Gholamhossein-Ghochani, S.; Hatami-Y., Abuzar; Kolahi-7 Mehdi (2023). Wetland protection through the SIPA program, a case study of the Kermanshah Hashilan wetland, Quarterly Journal of Environmental Education and Sustainable Development, Year 11, No. 3, 59-174. (in persian).
10.30473/ee.2023.63115.2485
- Haghighat, S.; Saberi, A.; Bagheri Ragheb, Gh.; Khaksari, Gh.R. (2023). Future Research of Sports Tourism in Iran, Quarterly Journal of Sports Management, Volume 16, Issue 3, 49-63. (in persian)
- Hashemi, N. (2017). The role of ecotourism in sustainable rural development, Quarterly Journal of Rural Development, Year 13, No. 3, pp. 173-188. (In persian).
- Hedayati-Moghaddam, Z., Sayedaei, S.E.; Nouri, S.A. (2017). Measuring the sustainability of rural areas using multi-criteria decision-making techniques: A case study of villages in Falavarjan County, Journal of Geography and Regional Development, Year 22, Issue 2, pp. 91-112.(in persian)
- Hemmonsby, J.; Tichaawa, T., M; Knott, Brendon (2021). Strategic conceptualization of the South African sport tourism sector's response to the Covid-19 pandemic. African Journal of Hospitality, Tourism and Leisure, 10(1), 54-68.
- Heydari, R.; Kashmidar, M.; Azimzadeh, S.M.; Talebpour, M.; Ramkison, H. (2022). Factors affecting the development of creative sports tourism based on intangible cultural heritage, Journal of Sports Management, Volume 16, Issue 2, 1-25. (in persian).
10.22059/jsm.2022.342922.2947
- Hoshyar, M.; Ahangari, E.; Javanbakht Shinabad, N. (2021). Attracting the participation of local communities in the development of wetland ecotourism (case study: International Wetland of Barzan, Mahabad). Exobiology of Wetlands (Wetlands), Volume 13, Issue 47, pp. 51-60. (in persian).
<http://jweb.ahvaz.iau.ir/article-1-944-en.html>
<http://serd.khu.ac.ir/article-1-3358-fa.html>
<https://doi.org/10.3390/su12072840>
<https://doi.org/10.3390/su12114473>
- Imani, B.; Manai, J. (2023). Pathology of sustainable rural tourism in rural areas based on the tourism stakeholder approach (case study: Sarein County), Human Geography Research, Volume 54, Issue 1, 1-17. (in persian).
10.22059/jhgr.2024.373285.1008674
- Issanejad, N.; Najafi Kani, A.A.; Khajehshahkoei, A. (2023), The role of second home tourism in spatial developments and economic development of mountainous villages (case, villages of Rudbar district of Qasran Shemiranat), No. 43(1), 151-172. (in persian)
- Jafari, P.; Razavi, S. M. Hossein; Kalateh-Sifari, M (2019). Modeling of Factors Affecting the Development of Mountain Sports Tourism with a Focus on the Innovation of the Case Study: Mountains of the Tehran Metropolitan Area, Scientific and Research Quarterly of Tourism and Development, Volume 8, Issue 2, 127-146.(in persian).
10.22034/jtd.2019.156011.1567

- Janowski, I; Gardiner, S; Kwek, A. (2021). Dimensions of adventure tourism. *Tourism Management Perspectives*, 37.
- Javan, F, Hasanvand, A and Arefnezhad, M. (2024). Identification of the Most Influential and Influenced Factors in Rural Tourism Development towards Sustainable Economy. *Economic Geography Research*, 5(15), 84-98. doi: [10.30470/jegr.2024.2022661.1143](https://doi.org/10.30470/jegr.2024.2022661.1143)(In Persian)
- Javan, F., Afrakhteh, H. and Riyahi, V. (2019). Spatial Analysis of Tourism Impacts on the Economy of Rural Areas (Case Study: Rezvanshahr County, Iran). *Journal of Research and Rural Planning*, 8(3), 133-150. doi: [10.22067/jrrp.v8i3.80895](https://doi.org/10.22067/jrrp.v8i3.80895)
- Jiménez-García, M.; Ruiz-Chico, J; Pena-Sánchez, A. R; López-Sánchez, J. A(2020). A bibliometric analysis of sports tourism and sustainability (2002–2019). *Sustainability*, 12(7), 28-40.
- Karimi, H.; Amreh, M; Hassanvand, I; Seifpour, K. (2019). Strategies for the Development of Sports Tourism, *Movement and Behavioral Sciences*, Volume 3, Issue 3, 361-371.
- Karimi, M., Karimi, N. (2018). Studying the Effects of Sports Tourism in Host Countries. *Conference of the Iranian Scientific Society in China, Studying Development Processes and Achievements in China*, Volume 2, 1-12. (in persian)
- Karimifar, Sh.; Khatibi, S.M.R; Bigdali-Rad, V.(2023). Meta-analysis of the Most Important Factors for the Development of Sustainable Ecotourism in Iran. *Quarterly Journal of Future Cities Perspectives*, Volume 4, Issue 4, 37-58. <http://jvfc.ir/article-1-277-en.html>
- Kordloo, A.; Ahmadi, K. (2020). Studying the Role of Rural Tourism in the Social and Economic Development of Villages (Case Study: Villages in Lordegan County, Chaharmahal and Bakhtiari Province), *Geography and Human Relations*, Volume 3, Issue 2, 298-317.
- Mokhtarianpour Zavareh, M.; Khodayari, A.; Kohandel, M. (2022). Determining the components of the sustainable development model of mountain tourism in Iran. *Scientific-Research Quarterly of Tourism and Development*, Year 12, Issue 1, pp. 91-106. <https://doi.org/10.22051/SBJ.2023.42023.1057>
- Naim Abadi, N, Javan, F and Hojjat Shamami, S. (2023). Rural tourism and its economy on local communities (Case of study: tourist villages of Razvanshahr County). *Economic Geography Research*, 4(13), 18-31. (In Persian).
- Najafi Kani, A. A Issanejad, N. (2022) .An analysis of the effects of second home tourism development in rural villages, case study: Rudbar Ghasran district, Shemirat county, *Quarterly Journal of Geography and Development*.1(66). 139-158. (In Persian) . [10.22111/j10.22111.2022.6699](https://doi.org/10.22111/j10.22111.2022.6699)
- Najafi Kani, A.A (2019). Challenges and bottlenecks of economic development in rural areas, case study: the villages of Dashli Borun district of Gonbad County, *Journal of space economy and rural development*. Issue 29, pp. 151-168. (in persian)
- Najafi Kani, A.A (2021), Effects of Hydroponic Cultivation on Production Prosperity and Economic Development of Rural Areas: A Case Study of Villages in the Central Part of Gorgan County. *Rural Economics and Development Quarterly*. No. 38, pp. 229-246. (In Persian). [10.22059/jrur.2021.328535.1664](https://doi.org/10.22059/jrur.2021.328535.1664)
- Namamian, P.; Tayyibi, S. (2020). Critical points on environmental justice and sustainable development. *Environmental Science and Technology*, Volume 22, Issue 8, pp. 103-111.(in persian)
- Paresishvili, O., Kvaratskhelia, L & Mirzaeva, V (2017), rural tourism as a promising trend of small business in Georgia: Topicality, capabilities, peculiarities. *journal of Annals of*

- Agrarian Science, 15, PP 344-348.
[DOI:10.1016/j.aasci.2017.07.008](https://doi.org/10.1016/j.aasci.2017.07.008).
- Pourjoopari, M., Tayebnia, S. Hadi; Paydar, A. (2024). Geographical Studies of Arid Regions, Volume 15, Issue 55, 43-70. (in persian)
- Prokopenko, O.; Rusavska, V.; Maliar, N; Tvelina, A.; Opanasiuk, N.; Aldankova, H. (2020). Digital-toolkit for sports tourism promoting. International Journal of Advanced Research in Engineering and Technology (IJARET), 11(5).
<https://doi.org/10.34218/IJARET.11.5.2020.010>.
- Rezaei, S.; Rezaei Moghadam, Kouros (2023). Determinants of local community participation in the restoration of the Parshan wetland, Journal of Agricultural Extension and Education Sciences of Iran, Volume 20, Issue 1, 1-21. (in persian).
[DOI:10.1007/s11273-025-10087-8](https://doi.org/10.1007/s11273-025-10087-8)
- Seifpanahi Shabani, J.; Dastgerdi, M., Ranjbar, N.; Khosromanesh, R. (2022). Strategic roadmap for the development of Iranian sports tourism under sanctions, Economic Geography Research, 3(9), 1-21.(in persian)
- Sharifinia, Z. (2020). Analysis of obstacles to local people's participation in rural development (case study: Bisheh Sar Rural District, Central District of Qaem Shahr County). Human Geography Research (Geographical Research), Volume 52, Issue 3, 1131-1151. (in persian)
- Shayan, M.; Esmaili, F.; Khodadad, M. (2022). Analysis of sustainable rural development with emphasis on the participation of local communities studied: villages of Zarrin Dasht County, Geography and Development, Volume 20, Issue 69, 270-295. (in persian).
[10.22111/GDIJ.2022.7287](https://doi.org/10.22111/GDIJ.2022.7287).
- Sobhani, A.; Andam, R., Bahrul-Uloom, H.; Faraji, R. (2020). Investigating the role of management and planning in sports tourism security management, Human Resources Management in Sports, Volume 7, Issue 2, 313-329.(in persian)
- Soto, M.T.R & Clavo, S.A., (2017), Second Homes and Urban Landscape Patterns in Mediterranean Coastal Tourism Destinations, journal of Land Use Policy, Vol. 68, pp 117-132.
- Yari-Hesar, A.; Mohammadi, Ch. (2023). Analyzing the role of tourism on the development of tourism target villages in Paveh County, Geography and Human Relations, Fall 2013, Volume 6, Issue 2, pp. 473-489. (in persian).
[10.22034/gahr.2023.395145.1862](https://doi.org/10.22034/gahr.2023.395145.1862).
- Yousef-Zadeh-Takasi, V.; Mohammadi-Nasab, H. (2023). Planning the Persian Gulf region with a sports tourism development approach, National Conference on Interdisciplinary Research in Engineering Sciences and Management, Volume 9, pp. 1-14.(in persian)